

Utdanningen i generell kirurgi (del 2 og del 3) ved Universitetssykehuset Nord-Norge

Innledning

Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) består av sykehus i Tromsø, Harstad, Narvik og Longyearbyen, samt distriktpsykiatriske sentre i Storslett og Silsand. UNN er universitetssykehus og regionsykehus i Helse Nord og har et omfattende samarbeid med Universitetet i Tromsø. Spesialistutdanningen av leger er svært viktig for UNN. Som universitetssykehus har vi et særskilt ansvar for å sikre utdanningen av legespesialister i Nord-Norge.

UNN tilbyr spesialisering i generell kirurgi, samt gjennomføring av læringsmål i del 2 kirurgi, i Tromsø, Harstad og Narvik.

Vi ønsker her å kortfattet beskrive spesialistutdanningen i generell kirurgi, samt gjennomføringen av del 2 kirurgi, ved UNN.

Dette er en generell beskrivelse og det utarbeides en individuell gjennomføringsplan for alle leger i spesialisering som beskriver hva som skal gjennomføres basert på hvor i utdanningsløpet legen i spesialisering er.

Hvilke læringsmål kan oppnås i UNN?

Ved UNN kan du gjennomføre alle læringsmålene i generell kirurgi og i felles læringsmål i del 2 kirurgi.

Hvilke læringsarenaer i UNN kan tilby læringsmålene

Den kirurgiske aktiviteten ved UNN foregår ved sykehusene i Narvik, Harstad og Tromsø. På grunn av ulik aktivitet ved de 3 sykehusene blir utdanningsløpet ulikt for kandidatene avhengig av hvilken lokalisasjon der ansatt ved. I tillegg til de lokale utdanningsutvalgene, vil de faglige lederne på de tre avdelingene møtes minst to ganger i året for å sikre optimal utnyttelse av læringsaktivitetene ved de tre ulike sykehusene.

UNN Tromsø: Sykehuset gjennomfører alle inngrep som er nødvendig for spesialiteten, og alle læringsmålene kan oppfylles her. Minste tid for utdanningsløp er 60 måneder. Basert på de ulike læringsmålene tenkes en minimumstid på 12 måneder ved avdeling for hjerte/lunge/kar-kirurgi, 18 måneder ved avdeling for urologi og endokrinkirurgi og 18 måneder ved avdeling for gastroenterologisk kirurgi. De resterende 12 månedene fordeles etter kandidatens interesse eller valg av grenspesialitet. Tidsangivelsene gjelder kandidater som starter sitt utdanningsløp i Tromsø. For kandidater som har tjenestegjort ved andre sykehus vil utdanningsløpet tilpasses den enkeltes behov. På grunn av en viss funksjonsfordeling må kandidater måtte regne med at noe av brokkirurgien og gallekirurgien må gjennomføres i Harstad og Narvik (prosedyre nr 1 og 5). Dette avtales med den enkelte kandidat, med mulighet for tjeneste over flere måneder, eller ved for eksempel 2 dager hver fjerde uke, etter hva kandidaten synes er den beste løsningen.

Harstad: Sykehuset tilbyr en stor del av læringsmålene som inngår i spesialiteten. Unntaket er opplæring i fagfeltet hjerte/lunge/kar-kirurgi der aktiviteten er sentralisert til UNN Tromsø. For kandidater som har gjennomført første del av sin utdanning i Harstad vil det som regel være nødvendig med 6 måneders tjeneste ved avdeling for hjerte/lunge/kar-kirurgi og 6-12 måneder ved avdeling for gastroenterologisk kirurgi. Obligatoriske prosedyrer som ikke utføres i Harstad er prosedyrenummer 9.3, 17, 22.4, 23.4, 23.8, 23.9, 24.7, 24.13 og 24.14. Videre vil læringsmål 023, og delvis læringsmålene 114,117,122-125 og 130 måtte gjennomføres i Tromsø.

Narvik: Sykehuset tilbyr en rekke læringsmål innen spesialiteten, opplæringen i fagfeltet hjerte/lunge/kar-kirurgi og i gastrokirurgi vil som for Harstad foregå i Tromsø. Elektiv tarmkirurgi foregår ikke ved UNN Narvik, og derav er volumet for denne typen kirurgi størst i Tromsø og må i hovedsak dekkes for kandidatene i tiden vedkommende er i Tromsø. For LIS som har gjennomført 36 måneder av sin utdanning i Narvik vil det som regel være nødvendig med 6 måneders tjeneste ved avdeling for hjerte/lunge/kar-kirurgi, og 18 måneder ved avdeling for gastroenterologisk kirurgi.

Obligatoriske prosedyrer som ikke utføres i Narvik er prosedyrenummer 7, 9.3, 17, 22.1, 22.4, 23.4, 23.8, 23.9, 24.5, 24.7, 24.13 og 24.14. I tillegg vil volumet for følgende prosedyrer være så lavt at disse overveiende må utføres i Tromsø: 3, 3.1, 3.2, 4, 13.3, 24.1. Videre vil læringsmål 023, og delvis læringsmålene 114,117,122-125 og 130 måtte gjennomføres i Tromsø.

Supervisjon og veiledning

UNN har et sterkt fokus på supervisjon og veiledning av leger i spesialisering. I det daglige vil leger i spesialisering følges opp av fast ansatte spesialister som superviserer arbeidet. Det er satt av tid i tjenesteplanen slik at hver lege i spesialisering gjennomfører årlig åtte individuelle veiledninger og to gruppeveiledninger.

Supervisjon:

Generelt er opplæring og supervisjon en integrert del av den daglige driften ved alle de tre sykehusene. Det er en generell, felles forståelse ved alle avdelinger at enhver læringsarena der spesialister og LIS deltar sammen skal benyttes til supervisjon.

Tromsø: Felles previsitt to ganger i uka, hvor alle pasienter i avdelingen gjennomgås. Her deltar alle avdelingens leger, både spesialister og leger i utdanning. På daglig visitt er det alltid overordnet lege tilgjengelig for spørsmål og diskusjon. Ved poliklinikk har ofte en spesialist eller LIS 3 i gastrokirurgi poliklinikk samtidig, og er tilgjengelige for hjelp ved behov om ikke får man tak i hjelp ved å ringe på en kollega. På operasjonsstua settes kandidatene opp som assistenter for LIS 3 i gastrokirurgi og spesialister, som regel får kandidatene utføre en del av et inngrep selv om de står som assistent.

Harstad: Inneliggende pasienter gjennomgås fullstendig på morgenmøtet hver mandag med alle avdelingens leger tilstede. Ved hvert daglig morgenmøte gjennomgås nye pasienter og de av de inneliggende pasientene med problemer som trenger plenumsdiskusjon. Avdelingen tilstreber tilstedeværelse av en overlege ved visitt. Visittgang utføres gjerne av LIS, tidvis med følge av overlege. Videre avholdes fellesmøte kl 15:30 med gjennomgang av morgendagens operasjonsprogram. Her kan problempasienter og korte faglige spørsmål bringes inn for diskusjon.

Polikliniske prosedyrer gjennomføres med overlege eller erfaren LIS som supervisor. Arbeidet forøvrig foretas selvstendig av LIS med overlege lett tilgjengelig.

Operativ læring; LIS oppfordres til teoretisk tilnærming, herunder videodemonstrasjoner av inngrep. Likeledes øvelse i suturteknikk og laparoskopisk trening i simulator.

Operativt assisterer LIS inngrepene et gitt antall ganger, for deretter å gjøre definerte, enkle deler av inngrepet og beherske disse før de avanserer til neste trinn av inngrepet. Supervisjon er en integrert del av dette, slik det alltid har vært i «mester-svenn»-læring.

De enkelte LIS 2/3 er prioriterte for ulike inngrep for å få størst mulig volum på kort tid – det gir brattest læringskurve. Man står da fortrinnsvis med samme operatør hele dagen, hvilket gir konsistent supervisjon og tett kontakt. Dette oppleves som gode læringsforhold.

Narvik: Avdelingen gjennomfører morgen og ettermiddag legemøter med gjennomgang av inneliggende pasienter, øyeblikkelig hjelp- og polikliniske pasienter som LIS 1, LIS 2 eller overlegene ønsker å diskutere.

Vakhavende overlege har ansvar for previsitt, og visitt på intensivavdelingen og sengepostavdelingen. LIS 1 og LIS 2 deltar på previsitt og visitt, og får delegert ansvar fra overlegen. Det er et prinsipp i avdelingen at operatør har ansvar og tilser sine opererte pasienter som ligger inne. Det er spesialistpoliklinikk uken igjennom, og LIS har alltid tilgjengelig overlege ved behov her. Første poliklinikk for LIS 2 er med supervisjon. På operasjon deltar LIS først som assistenter, og deretter som operatør når de har kommet dit i sin opplæring. Vi har samme tilnærming som Harstad ved at LIS 2 må tilnærme å bli selvstendig operatør gjennom forskjellige trinn både teoretisk og praktisk; mester-svenn prinsippet.

Veiledning

Tromsø: Alle overleger og LIS-er i gastrokirurgi har et generelt veiledningsansvar for LIS i generellkirurgi ved enhver læringsarena. Hver avdeling har i tillegg flere professorer som har dokumentert pedagogisk basiskompetanse, og som har som tilleggsoppgave å øke avdelingenes bevissthet omkring veiledning og vurdering. Som hovedregel gjennomgås læringsmålet først, med klargjøring av hva som forventes av kandidaten i forbindelse med det aktuelle læringsmålet. Etter gjennomført læringsaktivitet gis tilbakemelding på hvordan aktiviteten ble gjennomført i forhold til aktuelle læringsmål. Dette er systematisert spesielt for laparoskopisk kirurgi, der prosedyren gjennomgås med kandidaten på forhånd slik at kandidaten har en klar forventning om hvilke deler av inngrepet som han eller hun skal utføre. Etter avsluttet inngrep er målet at dette også gjennomgås med kandidaten etter inngrepets slutt. For å øke læringsverdien er inngrepene standardisert i størst mulig grad. Alle overleger skal ha gjennomført formalisert veiledningskurs innen utgangen av 2022.

Harstad: Avdelingen har et lite og tett miljø med hyppige kontaktpunkter mellom LIS2/3 og overlegene. Veiledning foregår kontinuerlig etter behov under prosedyrer som foretas i mottak av pasienter, i poliklinikk, gastrolaboratoriet og i operasjonsstuen. Vurdering kan gjøres underveis, men tilstrebes gjennomført etter prosedyre ved å gå igjennom inngrepet med LIS.

Narvik: Veiledning pågår daglig ved morgenmøter, visitt, poliklinikk, vaksitusjoner med traumemottak og poliklinikk. Veiledning skjer i grupper, men også for den enkelte.

Selv om hver LIS har sin formelle veileder bidrar også de andre av avdelingens overleger med veiledning i det dette foregår kontinuerlig 24/7/365.

Teoretisk undervisning

De kirurgiske avdelingene i Tromsø, Harstad og Narvik gjennomfører undervisningen i legegruppen i tråd læringsmålene i generell kirurgi og for del 2 kirurgi. Det vil bli gitt minst 70 timer internundervisning pr år.

Tromsø: Undervisning spesifikt for LIS i generellkirurgi holdes en onsdag hver måned Temaene her dekker hver gang flere læringsmål for spesialiteten. I tillegg har vi startet med hele fagdager 2 ganger årlig der alle LIS i generellkirurgi får sammenhengende og tverrfaglig undervisning spesielt tilpasset fagovergripende læringsmål. Utover dette kommer BEST-øvelser og den vanlige undervisningen ved de ulike avdelingene (se under), og som hovedregel også dekker ulike læringsmål. Vi vil etablere denne undervisningen som nettbasert undervisning slik at LIS i Narvik og Harstad kan følge undervisningen fra Tromsø. Spesielt viktig er dette for fagdage, som omfatter mange læringsmål.

LIS-leger har hver onsdag internundervisning med varighet 1 time, samt hver fredag med varighet 45 minutter. Undervisningen holdes av spesialister og LIS. Dette er undervisning spesielt tilrettelagt for LIS-leger i generellkirurgi samt spesialiteten ved den aktuelle avdelingen. Internundervisning tilbyes av de tre bløtdelskirurgiske avdelingene: Avd for gastroenterologisk kirurgi, Urologi og endokrinkirurgi og Avd. for hjerte-, lunge- og karkirurgi, samt Traumeseksjonen. Traumeseksjonen sorterer under Avd. for hjerte-, lunge- og karkirurgi. Hver avdeling/seksjon har ansvaret for en onsdag i måneden med undervisning kun for LIS i generellkirurgi, dvs. totalt fire onsdager hver måned. I tillegg har hver avdeling ukentlig komplikasjonsundervisning med varighet en halvtime. Med 2 timer og 15 minutter undervisning ukentlig i 40 uker blir dette ca 90 timer undervisning årlig.

LIS-legene har også en time hver uke hvor de legger fram relevante temaer for hverandre med varighet en time.

Harstad: Internundervisningen som gis i fyller kravene til teoretisk undervisning knyttet til de enkelte læringsmålene i spesialitetsutdanningen. Internundervisning onsdag og fredag med varighet hhv 60 og 45 min. I tillegg har fast komplikasjonsundervisning mandag, og videopresentasjon tirsdag – til sammen varighet 30-45 min.

Narvik: Ukentlig internundervisning er lagt opp for å dekke LIS-ene sine læringsmål. I tillegg kommer fagdager og regelmessige BEST-øvelser. Internundervisning 2x45 min ukentlig. Tilbud om å være med på tverrfaglige møter.

En av overlegene har egen LIS undervisning i lunsjen 2 ganger i måneden hvor kirurgiske teknikker og tema tas opp. Komplikasjonsundervisning 1 gang pr måned.

Opplæring i forskning

De kirurgiske avdelingene i Tromsø har et nært samarbeide med Universitetet i Tromsø og det er muligheter til å være med i eksisterende forskningsprosjekter. Ved de kirurgiske avdelingene i

Harstad og Narvik er det ønskelig at utdanningskandidatene deltar i kvalitetssikringsprosjekter ved avdelingene.

Tromsø: Ved de ulike kirurgiske avdelingene er det en betydelig forskningskompetanse og forskningsaktivitet. Utdanningskandidater som har sitt hovedvirke i Harstad eller Narvik oppfordres til å delta i denne forskningsaktiviteten. Det er ønskelig å styrke den vitenskapelige kompetansen også ved disse avdelingene. Det oppfordres til vitenskapelig aktivitet og forskning på ulike nivåer. Årlig sender de ulike kirurgiske avdelingene inn en rekke abstract til Kirurgisk høstmøte. Dette er en velegnet arena for presentasjon av mindre og større studier, og LIS i generell kirurgi oppfordres til å gjennomføre og presentere slike studier. Ved regelmessig presentasjon av akademiske artikler som en del av internundervisningen rettes fokus mot forskningsmetodikk, statistikk og presentasjon av data, samt den akademiske diskusjonen rundt relevante funn. I påfølgende diskusjon med avdelingens leger får LIS på den måten opplæring i kritisk lesing av vitenskapelige artikler og oppnår kunnskap i å skille gode fra mindre gode studier.

LIS med ønske om å delta i forskningsaktivitet har stor mulighet til å delta i små og store prosjekter både innen klinisk forskning, laboratorieforskning og registerforskning. Ved gastrokirurgisk avdeling UNN Tromsø har i dag 7 av 8 overleger doktorgrad, og den siste er i ferd med å avslutte sin PhD. 4 av overlegene har bistilling ved universitetet, to med professorkompetanse. Videre har 2 av 8 LIS 3 i gastrokirurgi doktorgrad, og ytterligere 3 er tatt opp på PhD-studiet. Ved avdeling for urologi og endokrinkirurgi har 8 av 12 overleger doktorgrad, og ytterligere 2 er i avslutningsfasen. Ved avdeling for hjerte-, lunge og karkirurgi har 8 av 9 overleger doktorgrad.

Dette viser at avdelingene over lang tid har prioritert oppbygging av forskningskompetanse, en kompetanse som er avhengig av nyrekruttering for å opprettholdes, og avdelingene er derfor kontinuerlig i behov for nye kandidater. Både UNN og Helse Nord ønsker også å satse på desentralisert forskning, slik at LIS som før og etter tjeneste ved UNN Tromsø ønsker å arbeide ved Narvik eller Harstad har gode muligheter for økonomisk og praktisk tilrettelegging for forskning også ved tjenestegjøring på disse sykehusene.

Harstad: En av overlegene har doktorgrad, og er særlig knyttet til det nyetablerte Brokksenteret som er lagt til UNN Harstad. Det foreligger plan for opprettelse av et eget brokkregister, og avdelingen har som mål å kunne bruke dette registeret til vitenskapelig aktivitet. Medisinsk avdeling har et etablert forskningsmiljø avdelingen kan dra veksler på. Videre har de fleste av avdelings spesialister flere års tjeneste fra Tromsø og med gode relasjoner til de faglige og forskerrelaterte miljøene i der.

Narvik: Ved kirurgisk avdeling UNN Narvik er det nå en overlege med PhD. LIS oppfordres til å skrive artikler og abstract til kirurgisk høstmøte. Avdelingen ønsker å legge til rette for at LIS skal kunne ta doktorgrad. Overlege fra avdelingen har også bidratt med veiledning i masteroppgave for 5.års medisinstudent.

I Narvik bygges nytt sykehus, og Nye UNN Narvik vil stå ferdig i 2024. I forbindelse med dette ønsker både UNN Narvik og UiT Narvik å knytte sterkere bånd, spesielt med tanke på å legge til rette for PhD-studium. Sykehuset vil blant annet få en ny ferdighetslab som vil være et løft for legegruppen ved UNN Narvik.

Felles kompetansemodul

Felles kompetansemodul er læringsmål som skal oppnås i alle spesialiteter. For LIS del 2 og 3 inkluderer dette 24 læringsmål fordelt på områdene etikk, forebygging, forskningsforståelse, kommunikasjon, kunnskapshåndtering, kvalitet og pasientsikkerhet, lovverk, pasient- og brukermedvirkning, pasient- og pårørendeopplæring, samhandling, systemforståelse, organisasjonsutvikling og ledelse. Ved UNN har vi et særskilt fokus på at alle leger i spesialisering får opplæring i forbedringsarbeid og kommunikasjon.

UNN sin plan for de felles læringsmålene er publisert på unn.no/lis.

Kontakt:

For spørsmål om utdanning i faget, ta kontakt med:

Avdelingsoverlege ved Gastrokirurgisk avdeling i Tromsø, Harstad eller Narvik.